

Theorieën en modellen uit de geografie

... die je moet kennen op je examen

De vicieuze cirkel

De centrum-periferie theorie

CENTRUM	PERIFERIE
MACHT (REGERING)	-
KENNIS (UNIV)	-
GELD (RIJK)	ARM
GOEDE INFRASTRUCTUUR	MATIG (MAAR GEEN FILES!)
EC. GOED	SLECHT
Profiteert van de periferie	In dienst van het centrum

Tegenwoordig heb je ook landen (of gebieden) die er tussenin zitten: de semi-periferie

Verschillende niveaus

Op mondiaal niveau

Op continentaal niveau

Op nationaal niveau

Op regionaal of lokaal niveau

Centrum ->

Centrum en periferie.

Van alle duizenden Indonesische eilanden speelt Java de absolute hoofdrol. Daar wonen maar liefst 100 miljoen mensen. Het is niet het grootste eiland, maar wel het eiland met de meeste activiteiten. Nergens in Indonesië vind je grotere industrieterreinen dan in de omgeving van de hoofdstad Jakarta. Java voelt zich het middelpunt van het land. De overige eilanden worden de buitengewesten genoemd. Deze buitengewesten zijn dunbevolkt en leverancier van grondstoffen zoals olie, hout en landbouwproducten.

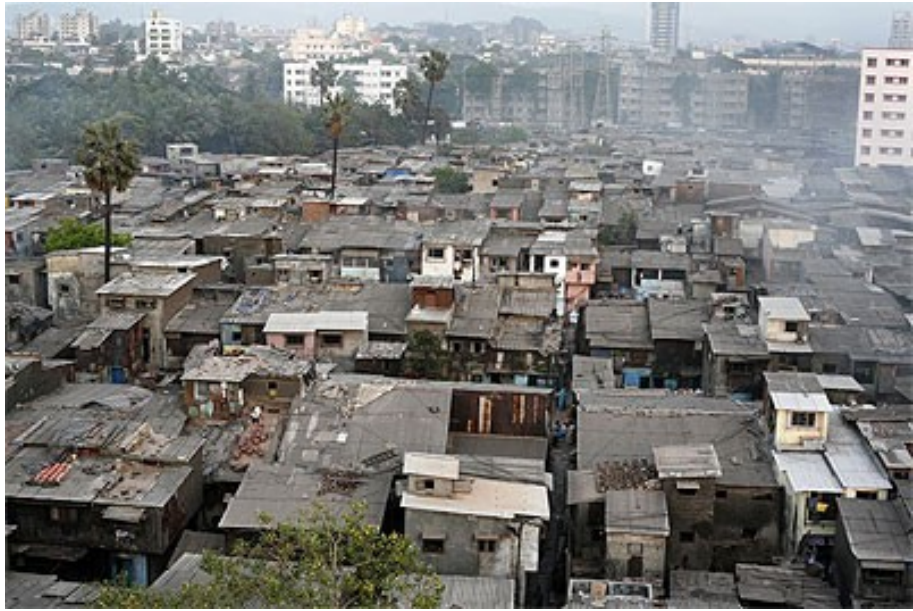
Op zoek naar werk.

Op Java zelf is het platteland zo overvol, dat veel Javanen besluiten hun dorp te verlaten. Vooral Jakarta trekt de mensen aan: meer dan 200 000 per jaar. Het is een onzeker avontuur, want je komt als dorpeling in een wereldstad met acht miljoen inwoners, zonder geld, zonder werk en zonder dak boven je hoofd. Het zijn vooral de jongeren die dat avontuur aandurven. Ze komen terecht in de krottenwijken, van waaruit ze op zoek gaan naar werk. Maar ook in de stad heerst grote werkloosheid. Je zult zelf werk moeten verzinnen. Iets in de dienstensector waarvoor geen geld en geen opleiding nodig is.

Periferie

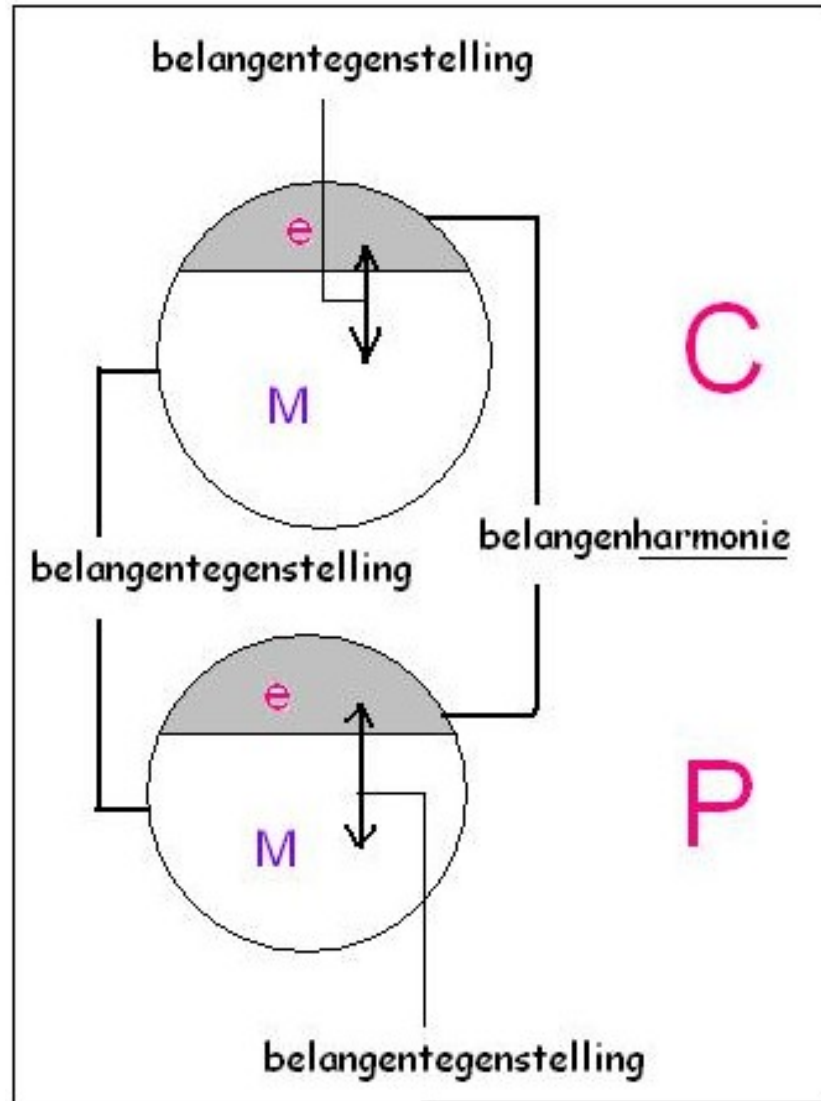
Het centrum van Mexico City

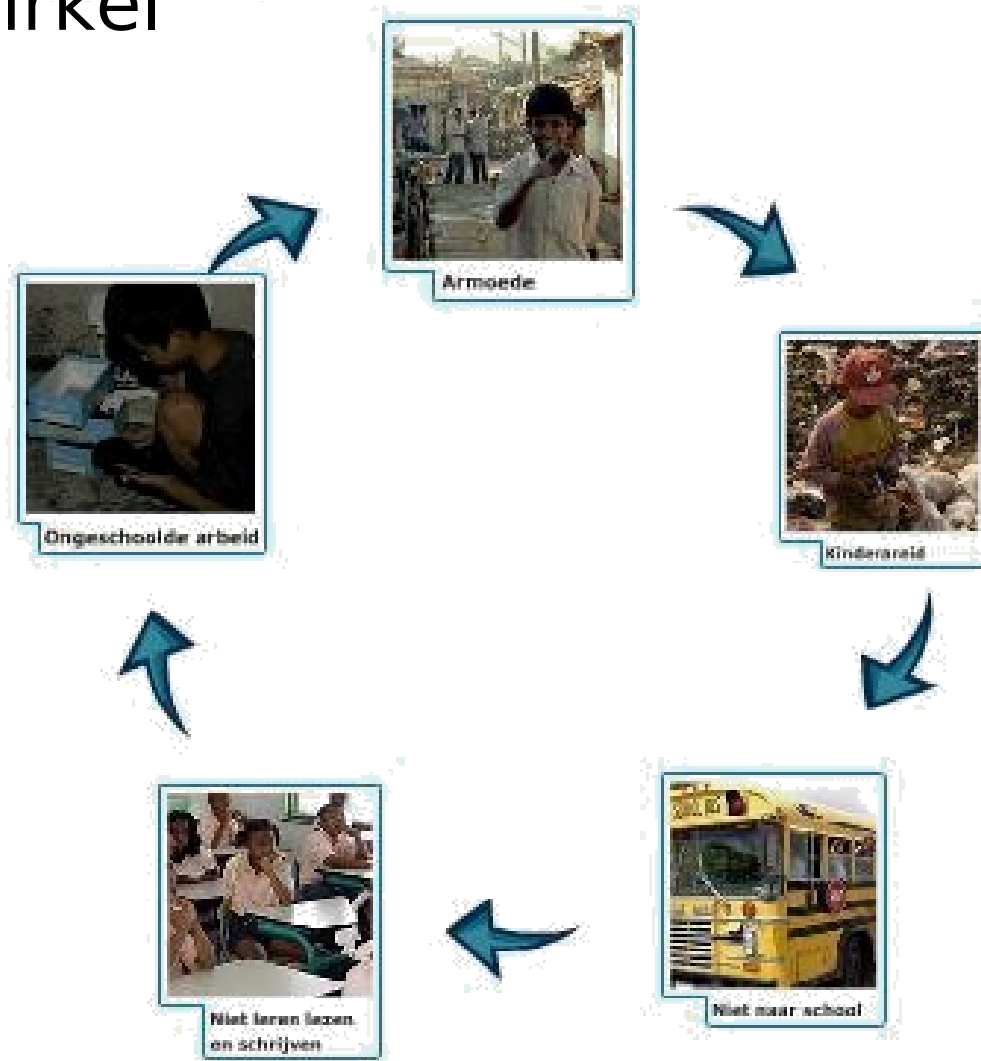
Slums in Mexico City

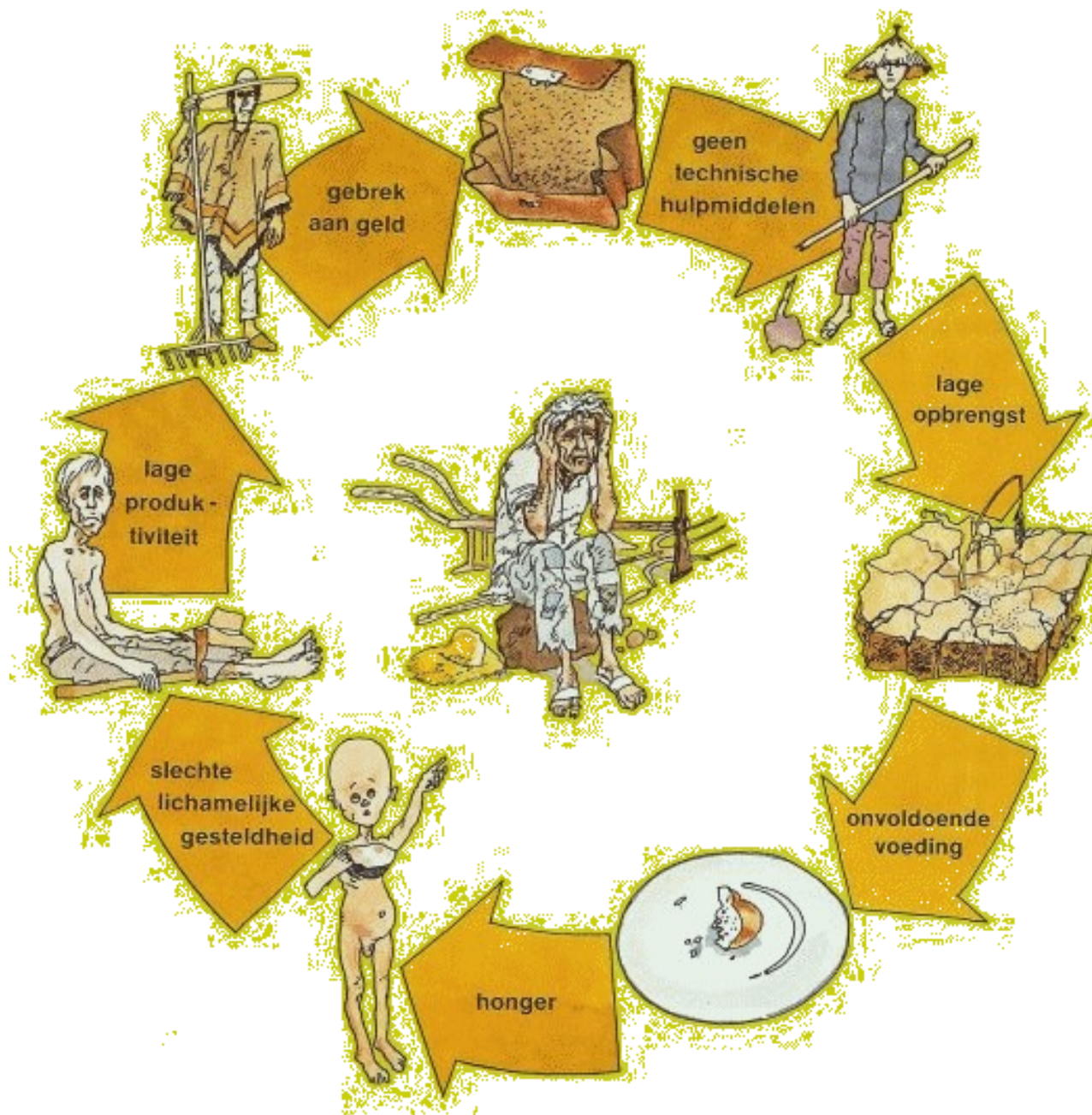

Centrum - Periferie

De vicieuze cirkel

Lage prijzen voor rijst om armen in stad te helpen →

Boeren weinig inkomsten →

Arme boeren trekken naar de stad →

Nog meer armen in de stad →

Wat is het probleem?

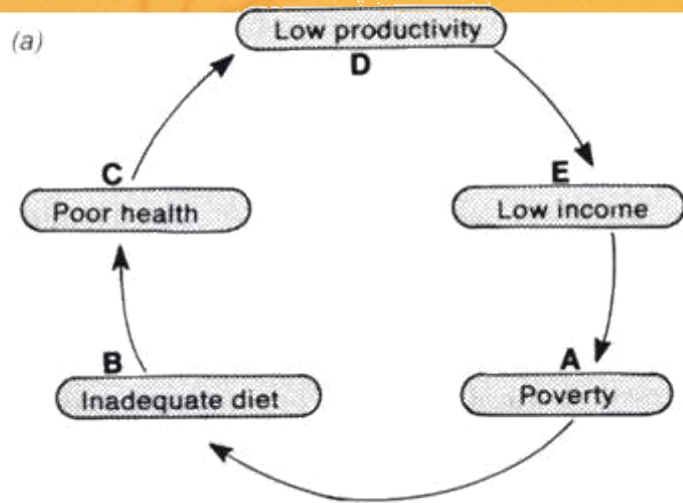

Figure 6.4

The vicious circle of political instability

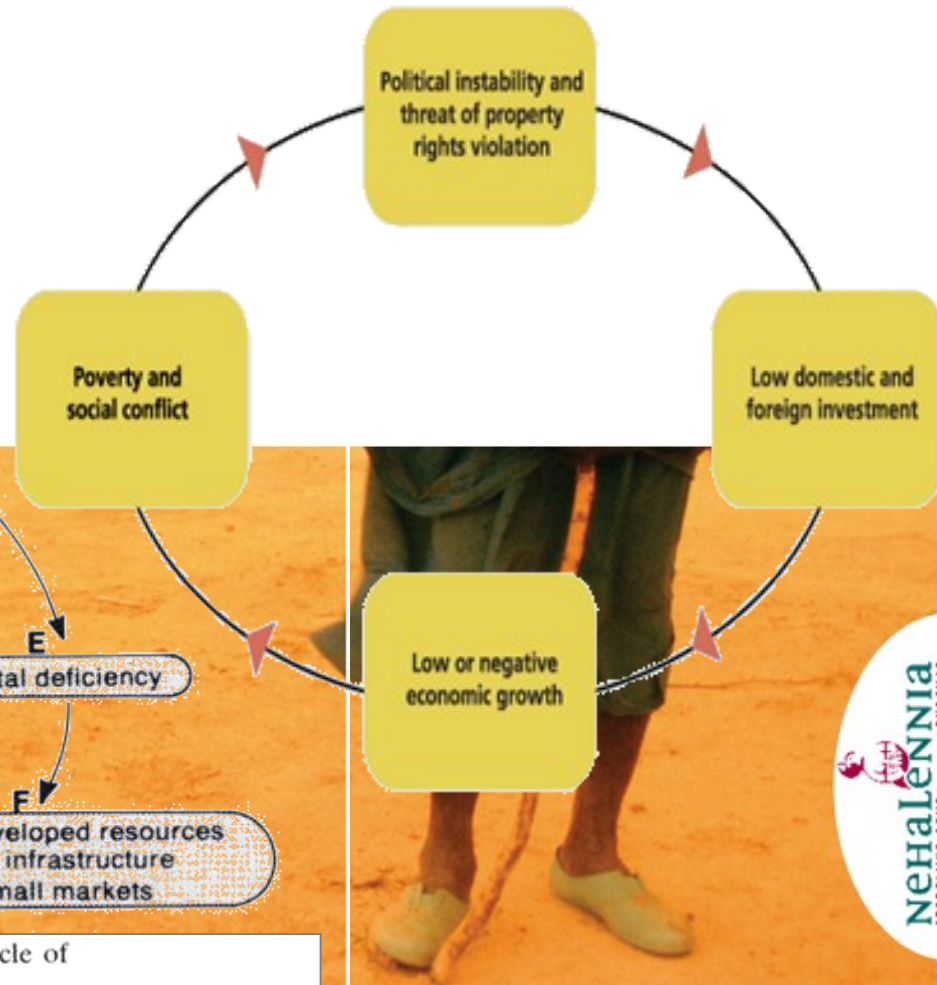
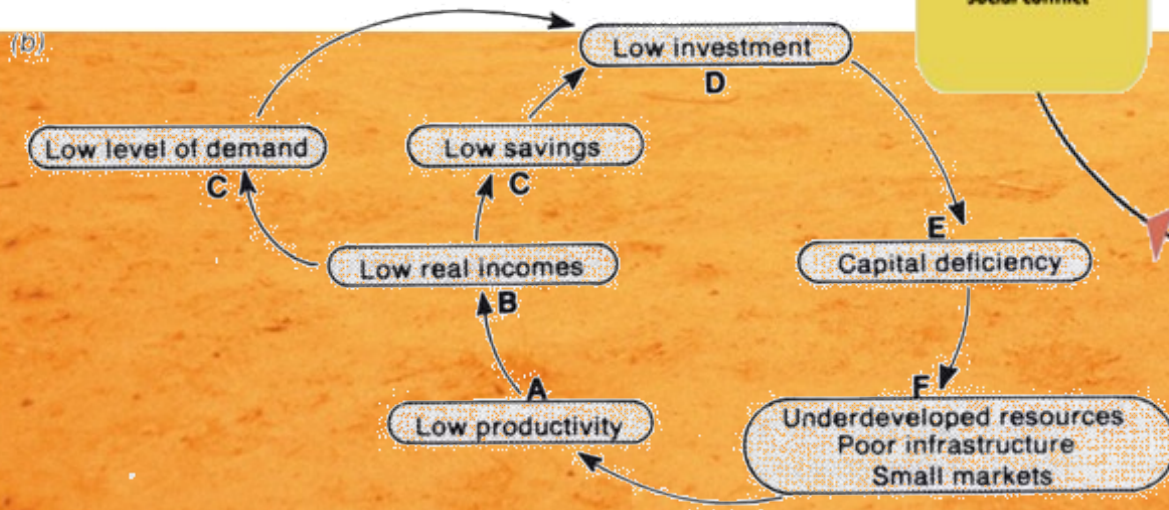
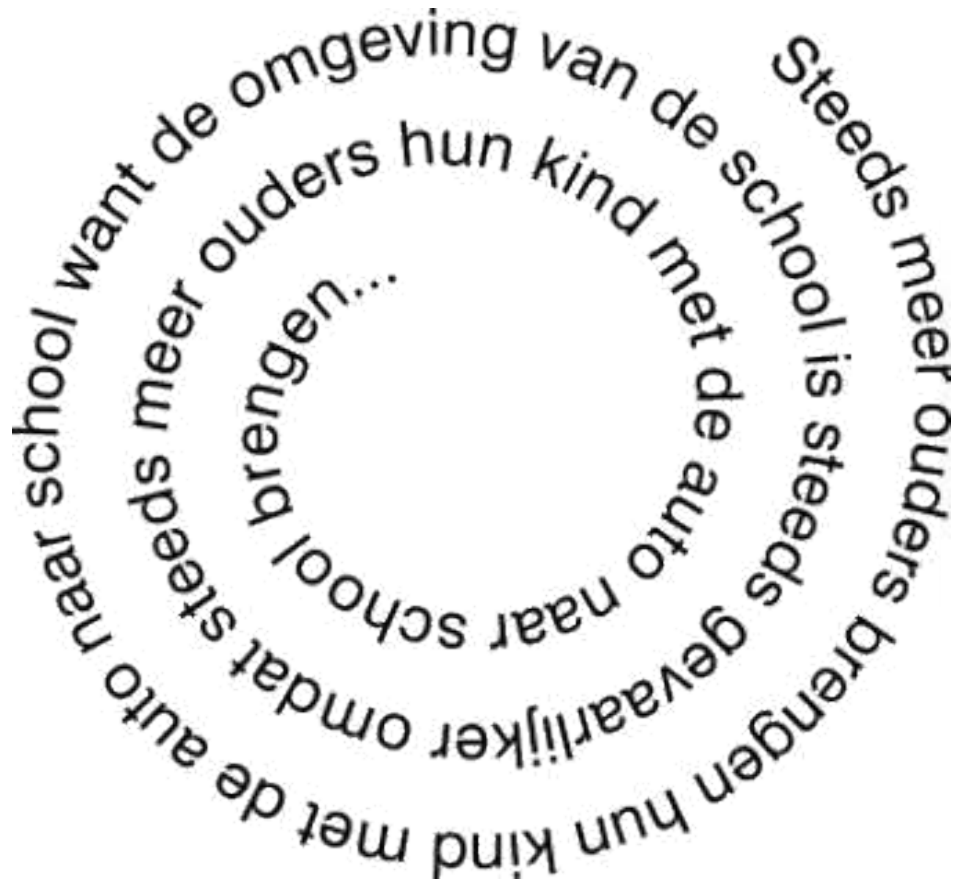

Figure 3.1 (a) Vicious circle of poverty: individual level; (b) Vicious circle of underdevelopment: economic system. (Source: Nurkse, 1953)

De neerwaartse spiraal

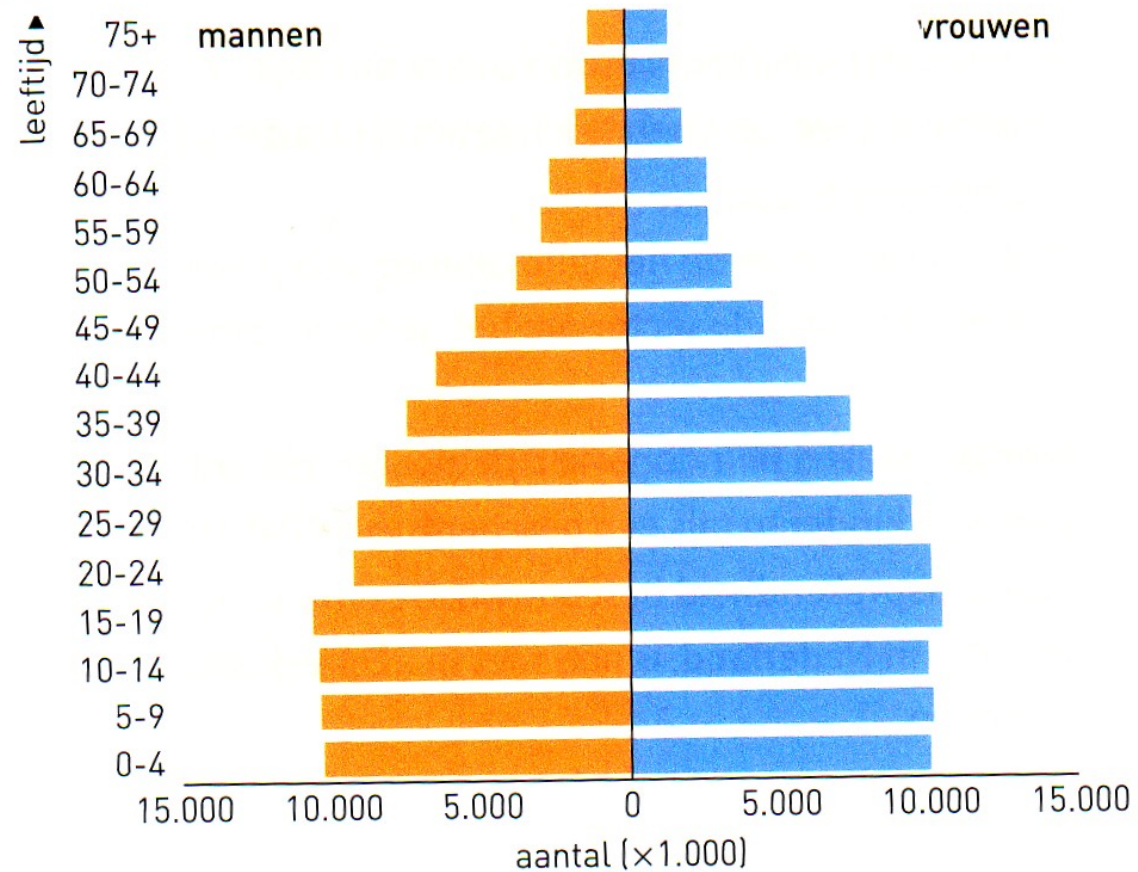

Steeds meer ouders brengen hun kind met de auto naar school want de omgeving van de school is steeds gevaarlijker omdat steeds meer ouders hun kind met de auto naar school brengen...

Bevolkingsdiagrammen

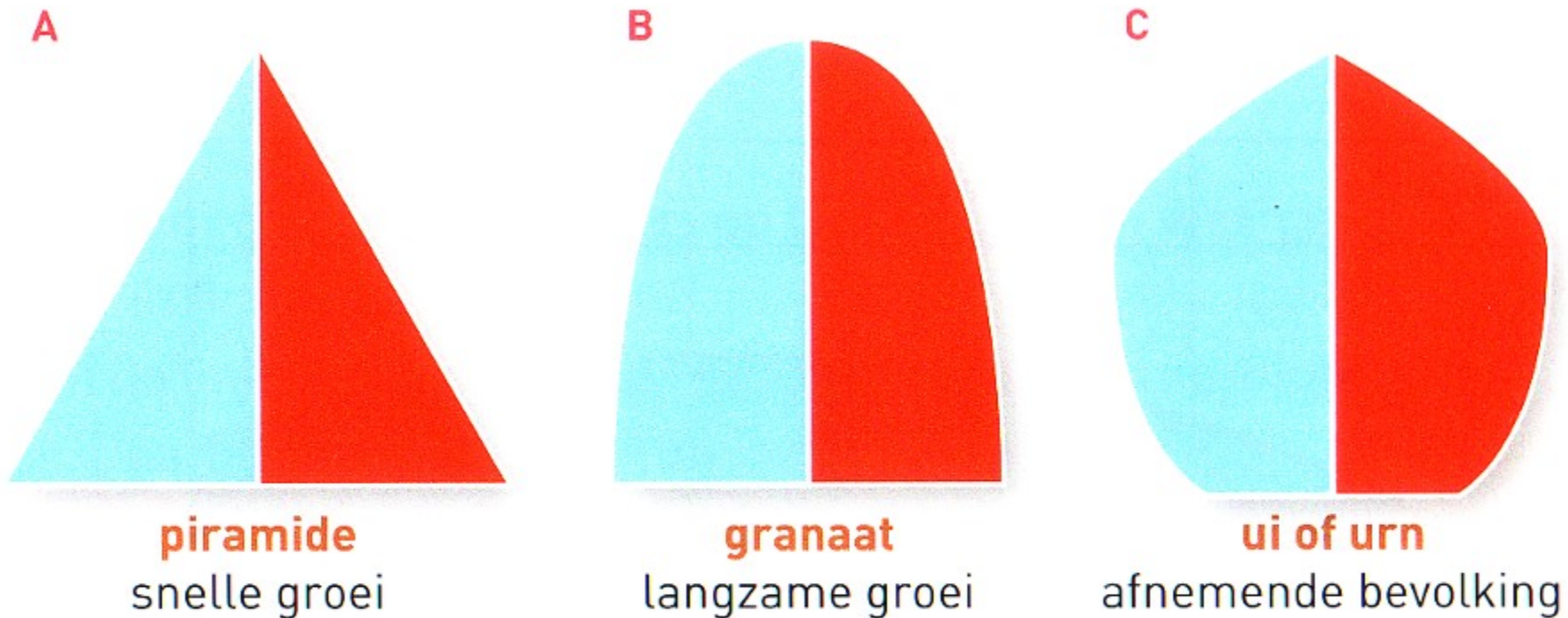
Figuur 2.2

Bevolking van Indonesië, 2000.

Bevolkingsdiagrammen en Indonesië

- Bevolkingsdiagrammen laten de leeftijdsopbouw van een land zien.

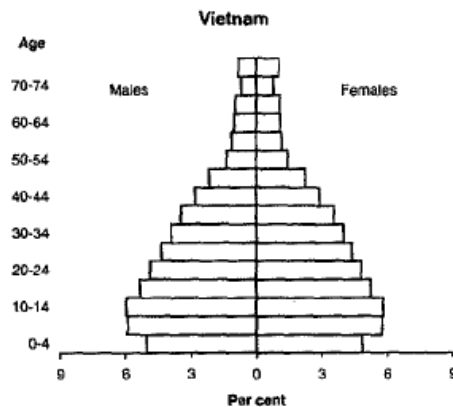
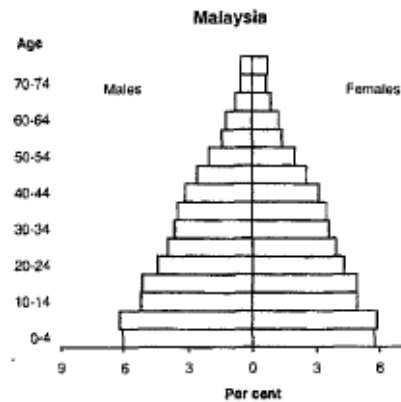
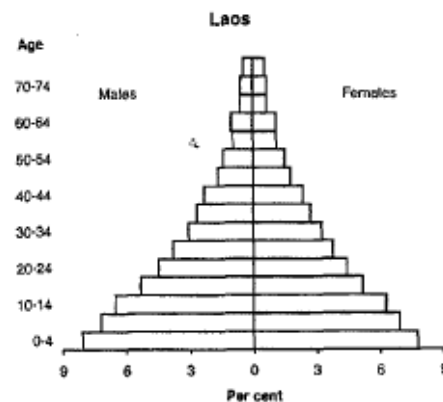
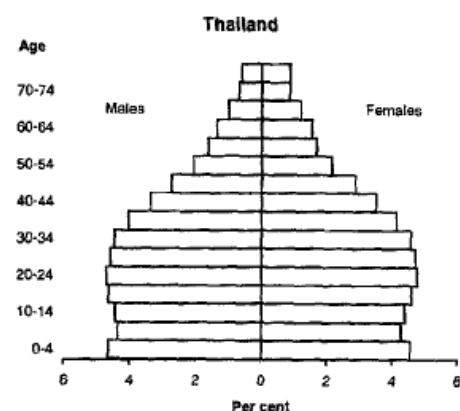
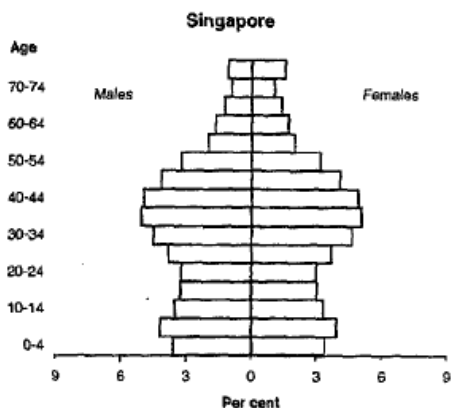
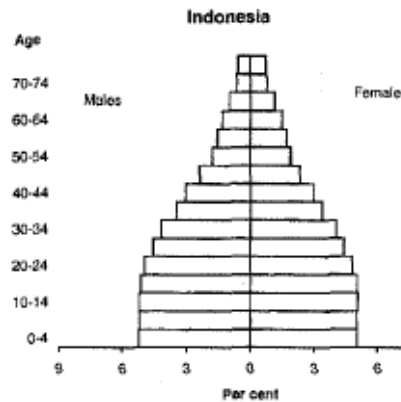
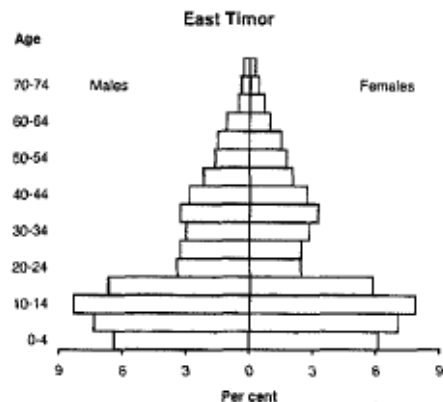
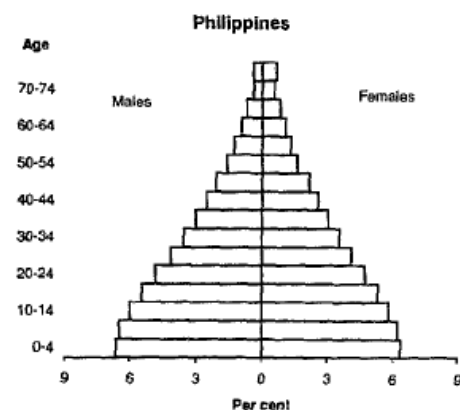
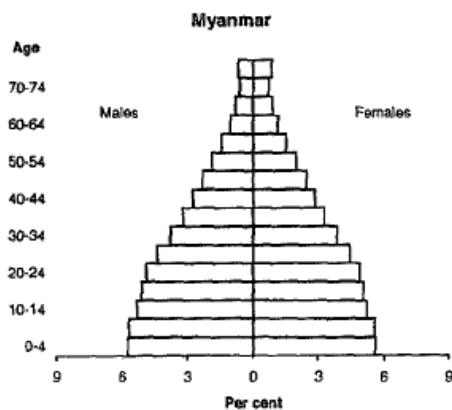
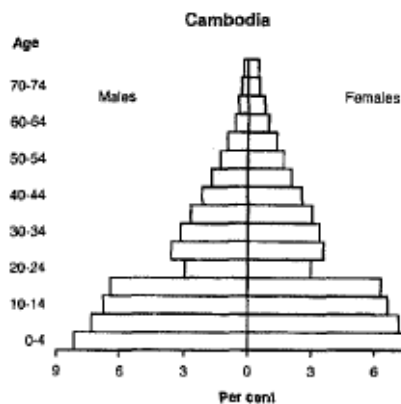
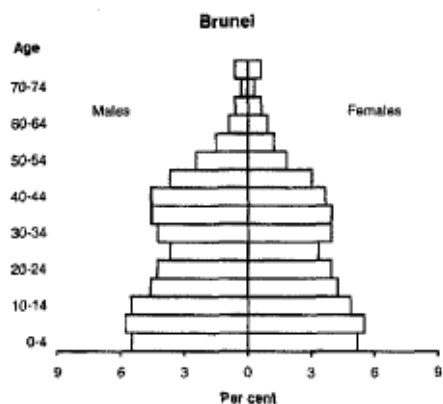
De leeftijdsopbouw van een bevolking

mannen

vrouwen

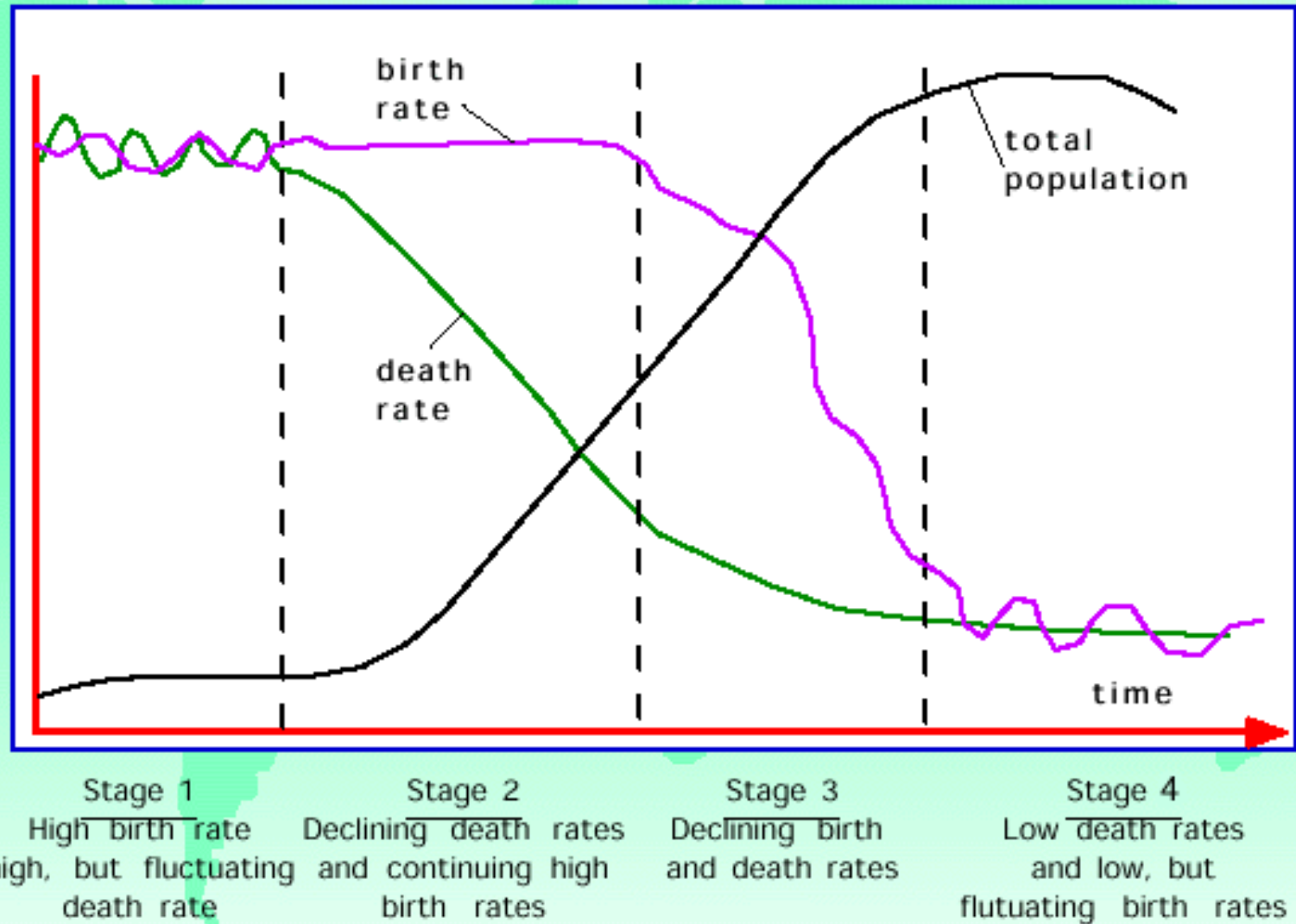
FIGURE 3.5

Southeast Asia: Age-Sex Structure of Selected Countries, 2000

Het demografisch transitiemodel

The Demographic Transition

Het transitie-model

Vital rates

Population growth

ZPG

Deaths

Births

ZPG

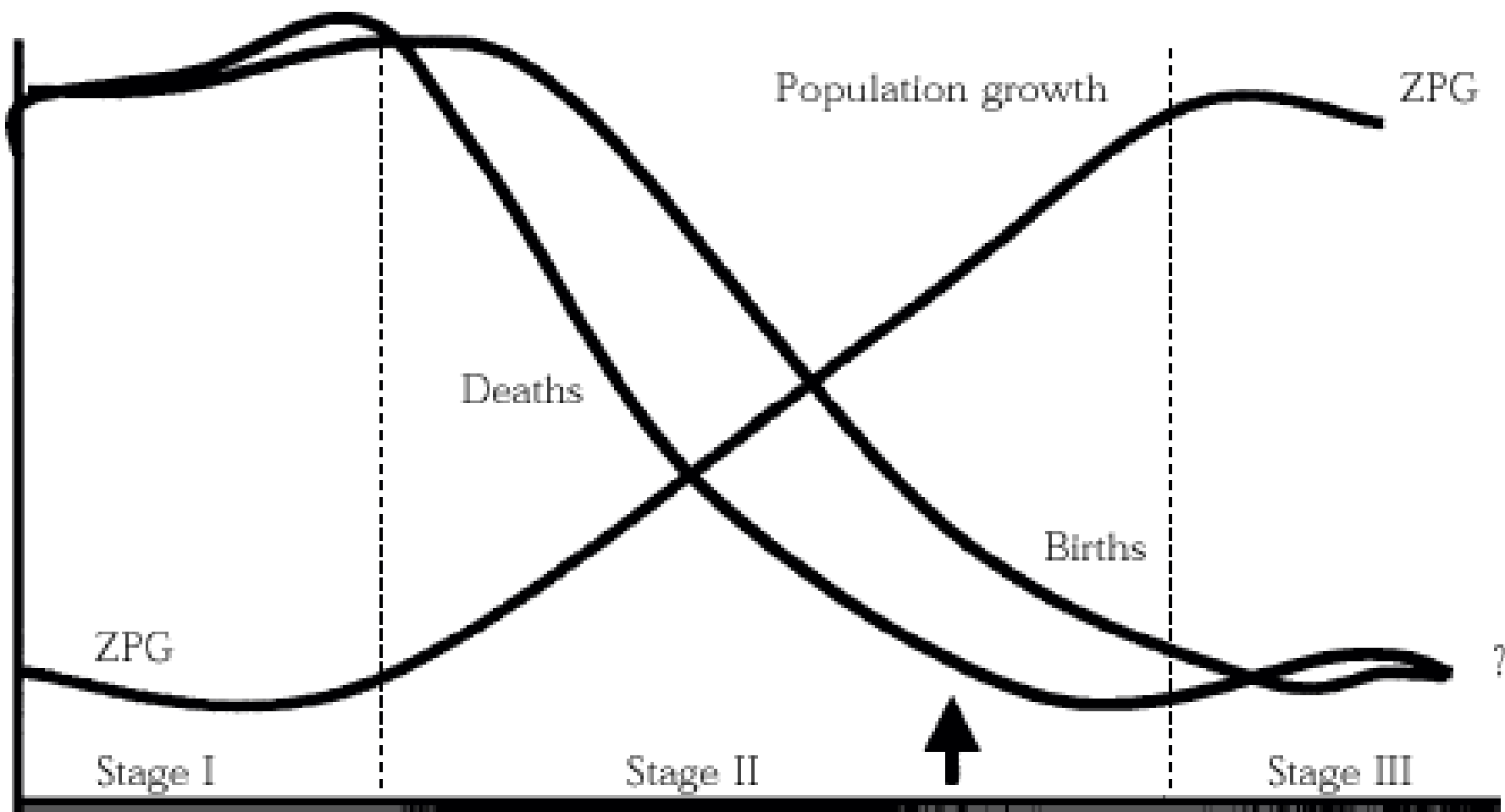
?

Stage I

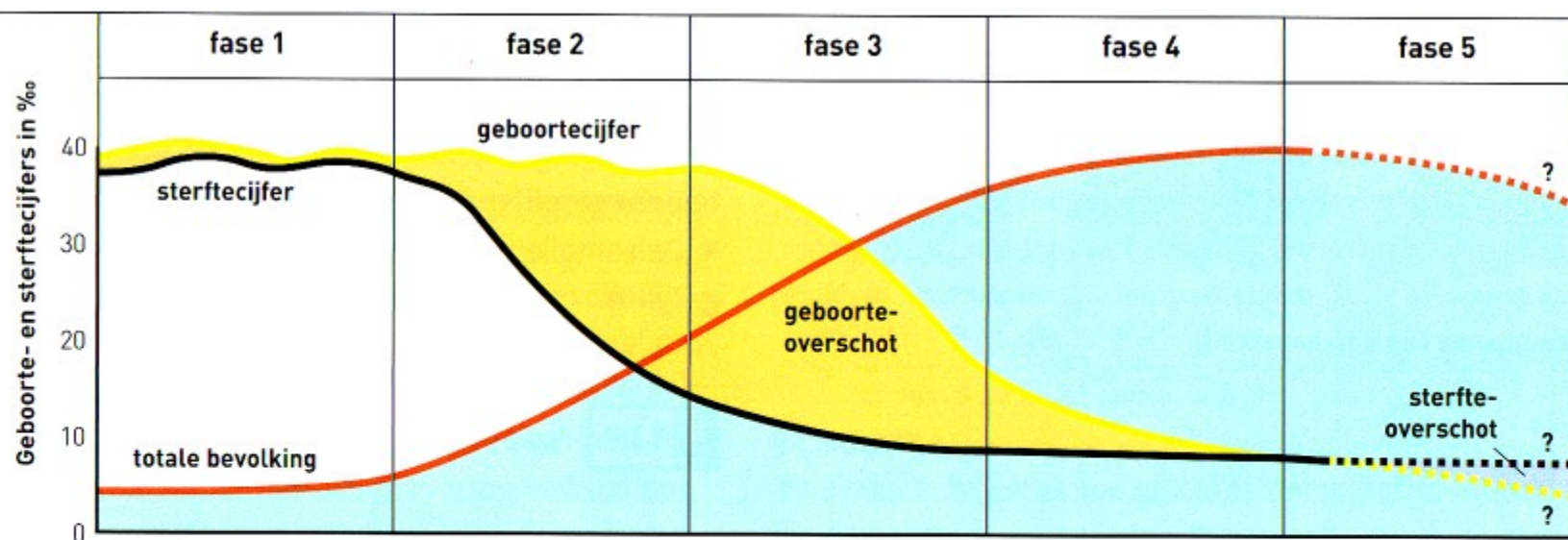
Stage II

Stage III

Momentum effect

▼ **FIGUUR 7.6** Het demografische transitie model.

geboortecijfer	hoog	hoog	afnemend	laag	erg laag
sterftcijfer	hoog	daalt snel	daalt langzaam	laag	laag
natuurlijke bevolkingsgroei	weinig of geen groei	heel snel (bevolkingsexplosie)	de groei neemt af	weinig of geen groei	langzame afname
redenen voor verandering geboortecijfer	• veel kinderen nodig om mee te werken op de boerderij • veel kinderen sterven jong • godsdienstige en maatschappelijke redenen • geen geboortepanning		• verbeterde medische zorg • beter en meer voedsel • minder kinderen nodig	• geboortebeperking • goede gezondheid • verbeterde positie van vrouwen (werk, carrière) • later trouwen	
redenen voor verandering sterftcijfer	• ziekten • honger • slechte medische en hygiënische kennis	• verbeteringen medische zorg • waterleiding en riolering • minder kinderen sterven		• goede gezondheidszorg • betrouwbare voedselvoorziening	

Geboortecijfers

Nederland: 11

Indonesië: 20

Kenia: 40

Sterftecijfers:

Nederland: 9

Indonesië 6

Kenia: 14

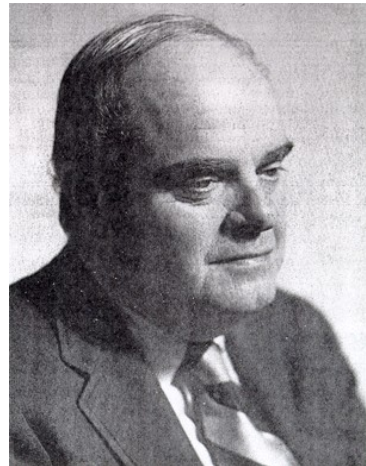
De centrum-periferietheorie

De interactietheorie (transporttheorie) van Ullman

Interactietheorie van Ullman:

Voorwaarden:

- Complementariteit
- Er is geen tussenliggende mogelijkheid
- Transferability (het is te vervoeren)

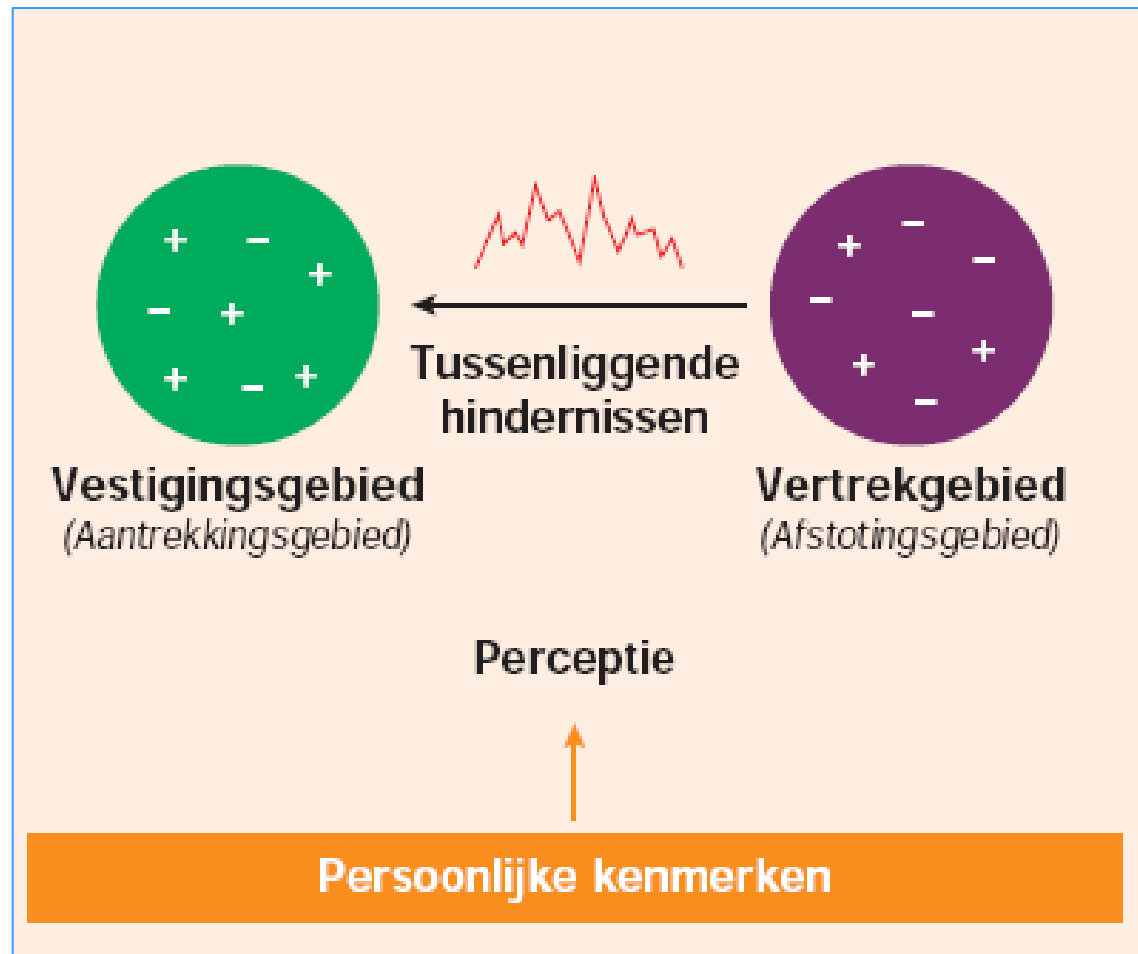
Een geografische of
ruimtelijke reden gaat
altijd over de ligging

Noem een geografische reden waarom mensen uit
Indonesië naar S.A. gaan en niet naar West-Europa.

Men gaat niet naar Nederland, want S.A. ligt dichterbij.
S.A. is een tussenliggende mogelijkheid

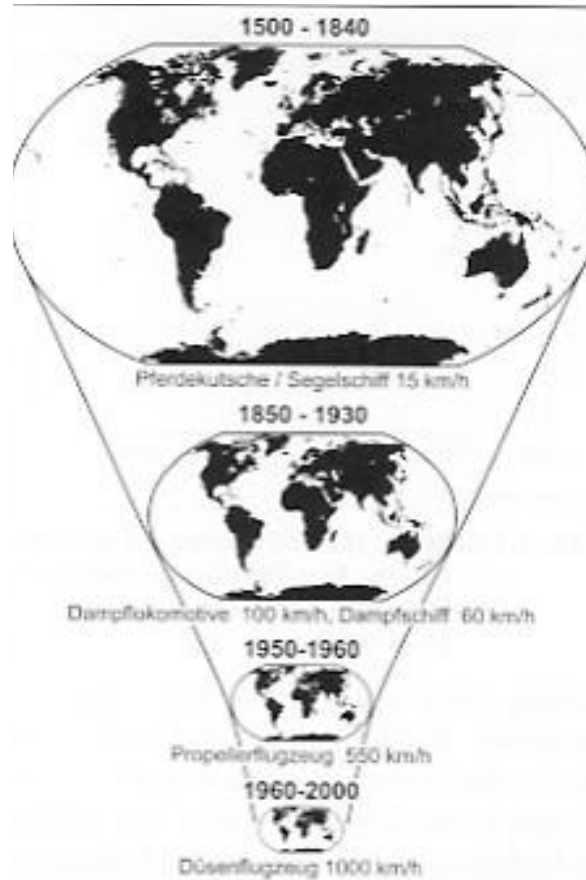
Het migratiemodel

Het migratiemodel

- + pullfactoren - pushfactoren
- + in het vertrekgebied kan je ook keepfactoren noemen

Tijd-ruimtecompressie

Als je bij ak een verklaring moet geven, dan moet je antwoord uit drie onderdelen bestaan:

1. Een situatiebeschrijving
2. Oorzaak en gevolg
3. Een verwijzing naar een verklarend principe (= algemene regel)

Geef een verklaring voor de geringe nationale eenheid van Indonesië

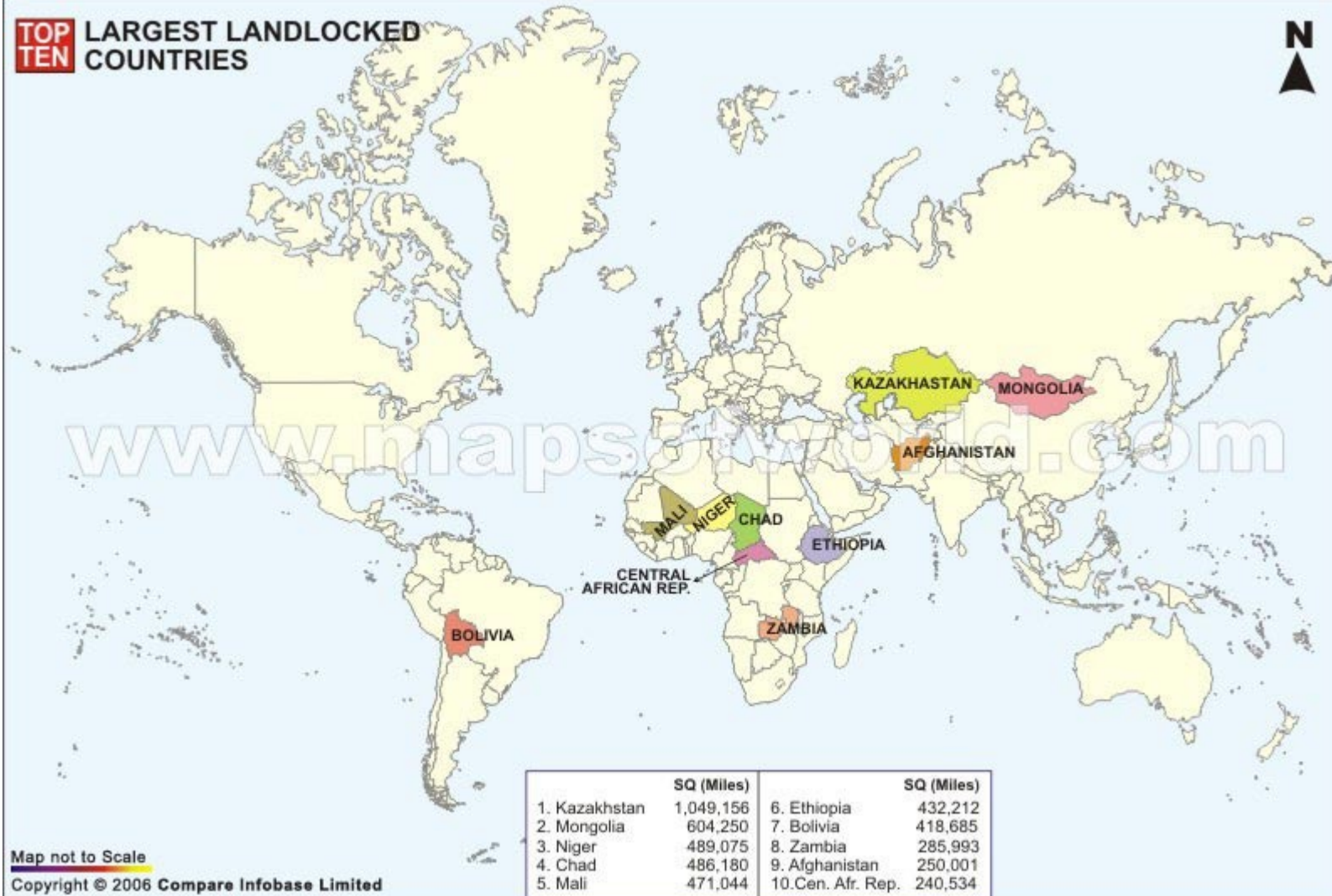
- Indonesië bestaat uit veel eilanden
- Door de eilanden hebben mensen minder contact met elkaar (oorzaak) waardoor er minder een nationaal gevoel ontstaat (gevolg)
- Des te minder makkelijk mensen contact met elkaar hebben, des te minder snel zullen zij zich een eenheid voelen (verklarend principe)

Geef een verklaring voor de hoeveelheid neerslag in Zuidoost Azië

- Zuidoost Azië ligt op lage breedte en de neerslag is hoog, vaak zo'n 2000 mm/jaar
- Door de ligging op lage breedte zijn de temperaturen hoog (o) waardoor de lucht stijgt en waardoor stijgingsregens ontstaan (g)
- Des te lager de breedteligging, des te warmer het is en des te sterker de stijgingsregens zijn (algemene regel).

Geef een geografische verklaring voor de slechtere economie van Laos

- Laos is een landlocked land en de economie is er slechter aan toe dan de economie van andere Zuidoost Aziatische landen (situatiebeschrijving).
- Doordat Laos geen directe verbinding heeft met de zee, is het moeilijker om handel te drijven (o), hetgeen slecht is voor de economie (g)
- Landlocked landen zijn meestal in een achterstandspositie als het gaat om buitenlandse handel, een belangrijke factor in de economie.

**TOP
TEN****LARGEST LANDLOCKED
COUNTRIES**

Map not to Scale

Copyright © 2006 Compare Infobase Limited

